

Asia: VN/16951/2020

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto

Lausun suunnitelmasta allaolevien alaotsikoiden alle

Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet - avovastaus

Tavoitteen saavuttamiseksi ollaan suunniteltu käytettävien erilaisia joustokeinoja. Joustokeinojen käyttö on hyvin kyseenalaista, koska EU:n asettama 50% päästövähennystavoite ei ole Pariisin sopimuksen tavoitteen mukainen. Lisäksi pitää huomioida, että tavoite on asetettu alueperäisten päästöjen osalta eikä siinä huomioida tuonnin päästöjä. Siksi Suomen ei tulisi turvautua minkäänlaisiin joustoihin vaan päinvastoin pyrkiä vähentämään päästöjä EU:n tavoitetasoa enemmän.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

2b Liikenne - avovastaus

Liikenteessä keskeisenä toimenpiteenä on kansallinen liikenteen polttoaineiden päästökauppa, joka voidaan perua vasta siinä tapauksessa että EU-tasolla päästään yhteisymmärrykseen ETS 2.0-esityksestä. Muita lisäkeinoja olisi työmatkakustannusten korvausten poistaminen oman auton käytöstä eli työmatkakorvaus rajattaisiin vain julkisen liikenteen käytölle. Eriarvoisuuden vähentämiseksi tulisi bussilippujen alennuslippu määritellä tuloraja eli kaikki pienituloiset tulisivat alennuslipun piiriin eli työttömät ja työssä käyvät pienituloiset saisivat bussilipuista saman alennuksen kuin nykyisen eläkeläiset ja opiskelijat. Syrjäseutujen asukkaiden liikkumiskustannusten

eriarvoistamaa nousua voisi vähentää tukemalla erilaisia syrjäseutujen kimppakyytipalveluita. Syrjäseutujen autonkäytölle tulisi osoittaa myös harkinnanvaraista tukea, jossa kunnan asukas voisi hakea kunnalta tukea autonkäyttöön, jos kunta ei ole pystynyt hoitamaan asukkaan työmatka ja lasten koululiikennettä muulla tavoin.

Työmatkojen päästöjä voisi vähentää työlainsäädäntöä uudistamalla, jossa työnantaja ei voisi enää määrätä paikkaansidottua työtä, jos se ei ole työn luonteen kannalta täysin välttämätöntä. Työnantajat tulisi velvoittaa luomaan työntekijöilleen mahdollisuudet etätööhön ottamalla käyttöön etätömahdollistavat tekniset ratkaisut.

Kimppakyytipalvelun ja muidenkin auton jakamispalveluiden verotusta tulisi tarkastella, niin että oman auton vuokraamisesta ei perittäisi pääomaveroa vaan se voisi määritellä tavalliseksi palkkatuloksi.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

3b Maatalous - avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

4b Rakennusten erillislämmitys - avovastaus

Valtion tasolla asumisen päästöjen osalta keskeinen päästöjen vähentämiseen on taloudelliset keinot sekä lainsäädännöllinen ohjaus. Öljy- ja sähkölämmityksen osalta keskeinen keino on öljyn verotuksen korottaminen sekä energiaremontin tukeminen. Biopolttoöljyn käyttöä rakennusten erillislämmityksessä ei tule millään tavalla edistää, koska rakennusten erillislämmityksissä tulisi suosia polttamattomia tekniikoita. Polttamattomiin tekniikoihin siirtymistä tulisi tukea myös informaatio-ohjauksella, jossa taloyhtiöille ja omakotiasujille olisi tarjolla energianeuvontaa, mutta energianeuvonta ei yksi riitä vaan se tarvitsee kaverikseen taloudellisen ja lainsäädännöllisen ohjauksen. Lainsäädännöllisesti keskeinen keino on pakollisten kuntotarkastusten teettäminen kaikissa rakennuksissa 10 vuoden välein. Tarkastuksessa katsottaisiin myös energiankulutus ja annettaisiin vinkkejä asumisen päästöjen vähentämiseen. Kuntotarkastuksille tulisi saada tukea valtiolta. Vuokrayhtiöille tulisi asettaa veloitteet asuinrakennusten kunnossapidolle ja asumisen päästöille.

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

5b Työkoneet - avovastaus

Työkoneiden aiheuttamien päästöjen laskentaa ja tilastointia tulee kehittää ja asettaa kunnianhimoisempia tavoitteita työkoneiden päästöjen vähentämiseksi. Tässä tulisi tarkastella myös työkoneiden käyttöaikoja ja -määriä ja velvoittaa yritykset ja kunnat asettamaan tavoitteita myös työkoneiden käytön tehostamiselle.

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

6b Jätehuolto - avovastaus

Kiertotaloutta tulee edistää kunnianhimoisemmin. Tässä keskeisenä toimina on taloudelliset ohjaukeinit, joissa verotukselliset muutokset ovat keskeisessä asemassa. Mahdollisia toimia voisi olla korjauspalveluiden alempi verokanta sekä yksityishenkilöille jakamispalveluista syntyneiden pääomatulojen muuttaminen palkkatuloiksi tai asettaa niille alempi pääomaverokanta.

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

7b F-kaasut - avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

8b Teollisuus ja muut päästöt - avovastaus

Suunnitelmissa ei voi nojautua pelkästään vähähiilisen tiekarttoihin, koska ne eivät ole velvoittavia. Teollisuudelle tulee asettaa kunnianhimoiset ja velvoittavat päästövähennystavoitteet sekä muuttaa teollisuudelle osoitettuja yritystukia sellaisiksi, jotka kannustavat päästöjen vähentämiseen.

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

9b Kunnat ja alueet - avovastaus

Kunnille asetettava velvoite ilmastosuunnitelman laatimiseksi on hyvä, mutta siihen tulisi asettaa kriteerejä. Jokaisessa kunnassa tai vähintään maakunnissa tulisi teettää kunnan päästölähteiden kannalta kahdelle keskeiselle osa-alueelle erillisselvitykset päästöjen vähentämiseksi. Suurimmassa osassa kunnista erillisselvitykset tulisi teettää liikenteen päästöjen vähentämiseksi sekä rakennusten lämmityksen päästöjen vähentämiseksi. Tähän tulisi valtion osoittaa taloudellista tukea kunnille.

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

10b Kulutus - avovastaus

Kulutuksen hiilijalanjäljen vähentäminen on ollut vuosia täysin riittämätöntä eikä Kaisussa ole tähänkään tarpeeksi kunnianhimoisia toimia. Kulutusperustaisten päästöjen vähentämisen toimet tulisi mitoittaa sellaisiksi, että 1,5 asteen tavoitteen mukainen kulutusperäisten päästöjen kestävä taso 2,5 tonnia CO₂-ekv./hlö

vuonna 2030 saavutetaan. Tähän tulisi asettaa perälaudaksi henkilökohtaisten päästökiiintiöiden toteuttaminen, jonka valmistelua tulisi jo nyt valmistella. Valmistelussa tulisi huomioida oikeudenmukaisuuskysymykset.

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

11b Julkiset hankinnat - avovastaus

Julkisissa hankinnoissa tulee aina tehdä arviointi niiden vaikutuksista ilmasto- ja luontotavoitteisiin. Puolustusvoimien hävittäjähankinta oli ikävä esimerkki hankinnasta, jossa ilmastonäkökulma sivuutettiin täysin. Puolustusvoimat ovat jo nyt suurin päästöjä aiheuttava valtionhallinnonala, joten valtionhallinnossa katse päästöjen vähentämisessä tulisi kohdistaa erityisesti puolustusvoimiin.

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Näille osa-alueille pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

12b Muut poikkisektorit - avovastaus

-

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

Toimenpideohjelmassa pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

13b Toimenpideohjelma - avovastaus

Toimenpideohjelmaan vaaditaan lisää toimia sekä toimenpiteiden selkeytyksiä.

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

Kunnille tai maakunnille tulisi asettaa velvoite sisällyttää ilmastosuunnitelmaan myös erillisselvitykset liikenteen päästöjen vähentämiseksi sekä rakennusten lämmityksen päästöjen vähentämiseksi.

Rakennusten erillislämmityksessä lainsäädännöllisesti keskeinen keino on pakollisten kuntotarkastusten teettäminen kaikissa rakennuksissa 10 vuoden välein. Tarkastuksessa katsottaisiin myös energiankulutus ja annettaisiin vinkkejä asumisen päästöjen vähentämiseen.

Liikenteen osalta keinoja olisi työmatkakustannusten korvausten poistaminen oman auton käytöstä eli työmatkakorvaus rajattaisiin vain julkisen liikenteen käytölle.

Teollisuudelle tulee asettaa kunnianhimoiset ja velvoittavat päästövähennystavoitteet sekä muuttaa teollisuudelle osoitettuja yritystykä sellaisiksi, jotka kannustavat päästöjen vähentämiseen.

Kulutuksen hiilijalanjäljen pienentämiseksi tulisi asettaa perälaudaksi henkilökohtaisten päästökäytäntöiden toteuttaminen sekä mahdollisesti myös siihen liitettävä henkilökohtainen päästökauppa, jonka valmistelua tulisi jo nyt valmistella. Valmistelussa tulisi huomioida oikeudenmukaisuuskysymykset.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Kaisun sosiaalisia vaikutuksia tulee pehmentää sosiaaliturvauudistuksen kautta, jossa sosiaaliturvien avulla estetään taloudellisten seuraamusten lankeaminen pienituloisten maksettavaksi.

Eriarvoisuuden vähentämiseksi tulisi bussilippujen alennuslippu määritellä tuloaraja eli kaikki pienituloiset tulisivat alennuslipun piiriin eli työttömät ja työssä käyvät pienituloiset saisivat bussilipuista saman alennuksen kuin nykyisen eläkeläiset ja opiskelijat. Syrjäseutujen asukkaiden liikkumiskustannusten eriarvoistamaa nousua voisi vähentää tukemalla erilaisia syrjäseutujen kimpakyytipalveluita. Syrjäseutujen autonkäytölle tulisi osoittaa myös harkinnanvaraista tukea, jossa kunnan asukas voisi hakea kunnalta tukea autonkäytölleen, jos kunta ei ole pystynyt hoitamaan asukkaan työmatka ja lasten koululiikennettä muulla tavoin.

Muita huomioita

15 Muita huomioita

-

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

Kyllä

Kuusiola Timo
Creatura Think & Do Tank ry